

ACTIVITATS DE MÚSICA MEDIEVAL

Dossier d'exercicis, escoltes i anàlisi de la música de l'Edat Mitjana

1. Gèneres de música medieval

1. Música medieval. Mix

a) Escolta l'audició i numera en quin ordre sents els fragments de música medieval:

- [] **Cant de soldats:** monòdic i en algun passatge amb polifonia simple, ritme marcat.
- [] **Cant gregorià:** només monòdic, en llatí, sense un ritme definit.
- [] **Cançó de trobador:** monòdica, en llengua vernacle (la pròpia de cada país, no en llatí).

2. La Comtessa canta a l'amor

2. A cantar m'er de so qu'ieu non volria (COMTESSA DE DIA)

a) Mira el mapa d'Occitània, on hi havia els principals trobadors i trobairitz que cantaven en llengua d'oc, i completa el qüestionari:

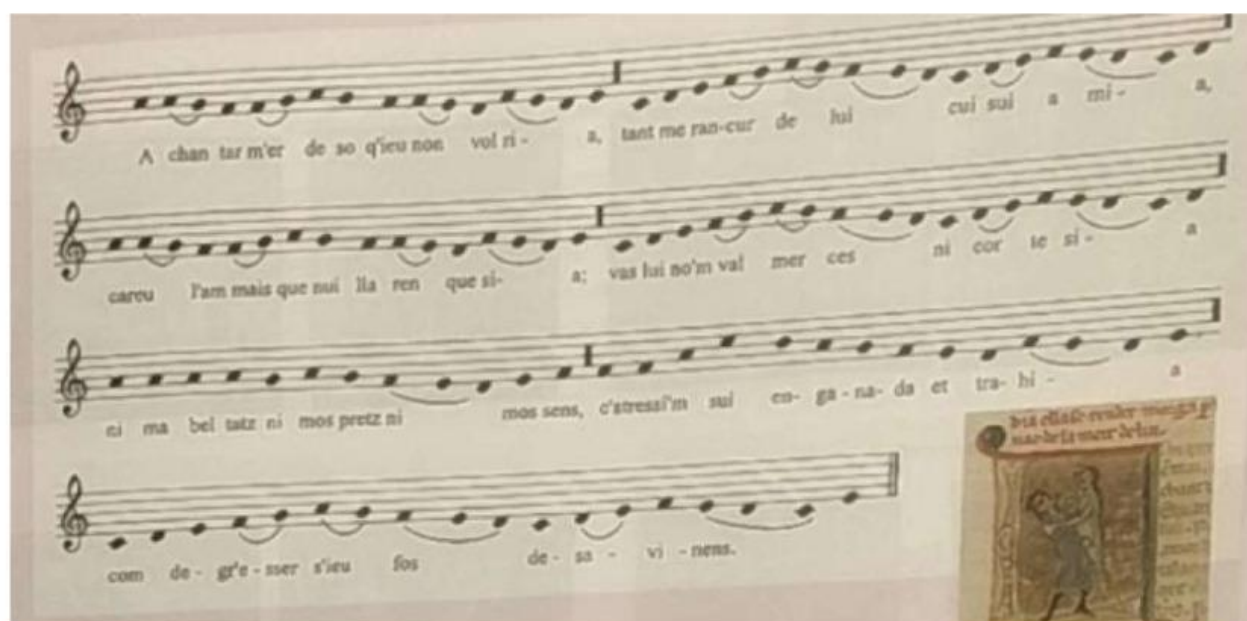
Mapa d'Occitània i els principals centres trobadorescos de l'Edat Mitjana.

- Occitània a l'Edat Mitjana era un país gran o petit?
- És al sud o al nord de França?
- Quants anys calcules que va viure la trobadora Beatriu?
- Estava enamorada del seu marit o del trobador Raimbaut d'Aurenja?

b) Escolta un fragment de la cançó que va compondre la comtessa i contesta:

- L'inici és: ☐ VOCAL ☐ INSTRUMENTAL
- La veu que canta és: ☐ MASCULINA ☐ FEMENINA
- L'instrument que acompanya és: ☐ DE CORDA ☐ DE VENT
- L'acompanyament és: ☐ RIC I VARIAT ☐ POBRE I MONÒTON
- El caràcter de la cançó és: ☐ D'ALEGRIA ☐ DE DESESPERACIÓ
- La pulsació és: ☐ MOLT MARCADA ☐ MOLT POC MARCADA

c) Observa la melodia de la partitura i contesta:

Partitura de 'A chan tar m'er de so qu'ieu non volria'.

- La línia melòdica es mou per notes seguides o per salts?
- Assenyalala la nota més aguda i la més greu de la partitura.
- Està indicat el compàs a la partitura?
- En algun moment es sent algun instrument de percussió?
- Es canta sempre una síl·laba per nota o arrossega una síl·laba per dues o tres notes?

d) Torna a escoltar la cançó seguint el text:

Text original en occità

*A chantar m'er de so qu'ieu non volria
tan me rancur de lui cui sui amia,
car ieu l'am mais que nulla ren que sia:
vas lui no'm val merces ni cortesia
ni ma beltatz ni mos pretz ni mos sens,
c'atressi'm sui enganada'e trahia
com deg'esser, s'ieu fos desavinens.*

*D'aissom conort car anc non fi faillensa,
amics, vas vos per nulla captenensa,
anz vos am mais non fetz Seguis Valensa,
e platz mi mout quez eu d'amar vos venssa,
lo meus amics, car etz lo plus valens;
mi faitz orguoill en ditz et en parvenssa,
e si etz francs vas totas autras gens.*

Traducció al català

Ara hauré de cantar del que no volria,
tant em lamento del que soc amiga,
car l'estimo més que res en el món
però no em valen davant d'ell ni la pietat ni la cortesia
ni la meva bellesa, ni el meu valor, ni el meu seny,
perquè soc enganyada i traïda
com me deuria ser, si jo fos poc agradiada.

Això em conforta, ja que mai i de cap manera
cometria cap equivoc envers vós, amic,
sinó que us estimo més del que Seguí estimà Valensa,
i em plau vèncer-vos en amor,
amic meu, perquè sou el millor;
sou orgullós amb mi en les paraules i en les meres,
mentre sou franc amb tota l'altra gent.

3. Les Cantigas

1. Cantiga. ALFONS X EL SAVI

a) Mira el vídeo de la interpretació de la cantiga que explica el miracle d'un clergue al qual li han tallat la llengua i li torna a créixer gràcies a la seva devoció a la Mare de Déu i contesta:

- Hi ha cap instrument de percussió?
- Sents cap instrument de corda fregada amb un arquet?
- Com s'anomena l'instrument de corda pinçada que surt, guitarra o arpa?
- Hi ha cap instrument de vent?

4. El Misteri d'Elx

2. Misteri d'Elx. Escena Popular

Representació del Misteri d'Elx.

El Misteri d'Elx és un drama religiós relacionat amb la Mare de Déu. Es va començar a representar al final de l'Edat Mitjana, però s'hi han anat incorporant temes musicals d'èpoques posteriors.

a) Mira el vídeo i escolta la música:

- Distingeixes algun acompanyament instrumental?
- És música monòdica (a una sola veu) o polifònica (unes quantes veus)?
- Totes les veus avancen alhora cantant les mateixes síl·labes?

b) Investiga:

- Quin any es va declarar com a Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat?
- Quines dates es representa?

5. El Cant de la Sibil·la

3. Cant de la Sibil·la. Fragments. Anònim

Representació tradicional del Cant de la Sibil·la.

El Cant de la Sibil·la és un cant de melodia gregoriana molt famós a l'Edat Mitjana al sud d'Europa. S'interpretava durant la Missa del Gall a les esglésies de Mallorca i a la catedral de l'Alguer, a Sardenya. Actualment també s'interpreta en altres esglésies.

La Sibil·la és un personatge de la mitologia grega i romana que va ser adoptat pel cristianisme. En la creença cristiana, el dia que morim tenim un judici que avalua l'actitud que hem tingut a la vida.

S'han trobat diferents manuscrits dels segles X i XI a la mesquita catedral de Còrdova i al monestir de Ripoll, a Catalunya.

"Al jorn del Judici parrà qui haurà feyt servici / Se'ns jutjarà per la vida que hem viscut."

a) Mira el vídeo amb fragments del Cant de la Sibil·la en diferents esglésies de Mallorca:

- Està cantat en llatí o en una llengua romànica?
- És una monodia (una sola línia de cant) o té un ric acompanyament instrumental?
- El ritme és lliure o és molt marcat?